

Lahti – Euroopan
ympäristöpääkaupunki 2021

Lahti

Teemavuodesta tulevaisuuteen

Lahden ympäristötyön kehitys ja
jatkuvuus vuosina 2021–2025

Sisällys

Lahti rakentaa kestäväää tulevaisuutta ympäristöpääkaupunkina	3
Komission edustajan esipuhe	4
Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021	5
Hiilineutraali Lahti	6
Luontopositiivinen Lahti	13
Kiertotalouskaupunki Lahti	19
Osallistaminen ja viestintä	22

Teksti ja kuvat Lahden kaupunki
Graafinen suunnittelu Jalo Toivio Design
Paino PunaMusta, 2025

Lahti rakentaa kestäväää tulevaisuutta ympäristöpääkaupunkina

Lahden vuosi 2021 Euroopan ympäristöpääkaupunkina oli meille merkittävä virstanpylväs. Tunnustus nosti Lahden kestävään kehityksen kärkikaupunkien joukkoon, vahvisti mainettamme vastuullisuuden edelläkävijänä ja lisäsi kansainvälistä näkyvyyttämme.

Lahti ryhtyi tekemään tavoitteellista ympäristötyötä viisikymmentä vuotta sitten. Kehitys jatkuu edelleen, ja pääkaupunkivuosi osaltaan kiihdytti kehitystä.

Teemavuoden jatkuvuushankkeet, kuten Lahti GEM – sähköisen liikenteen klusteri, ovat vahvistaneet Lahden elinvoimaa ja kilpailukykyä. Kestävyys ja vihreä siirtymä ovat yhä keskeisempiä tekijöitä niin kaupunkikehityksessä kuin elinkeinoelämässä.

Tässä raportissa tarkastelemme kaupungin kehitystyötä pääkaupunkivuoden jälkeen. Strategiset valinnat ja määrätietoinen työ ovat tehneet meistä kansainvälisesti tunnustetun kestävään kaupunkikehityksen edelläkävijän. Nyt tehtävämme on varmistaa, että tämä suunta jatkuu myös tulevinä vuosina.

Niko Kyynäräinen
kaupunginjohtaja

Kerran ympäristöpääkaupunki – aina ympäristöpääkaupunki

Eräs antoisimmista tehtävistäni Euroopan komissaarina on olla mukana kaupunkien pyrkimyksissä kohti kestävämpää tulevaisuutta. Euroopan ympäristöpääkaupungin tittelin saaneet kaupungit ovat ponnistelleet erityisen määrätietoisesti ja onnistuneet parantamaan ympäristöään asukkaidensa hyväksi.

Lahti otti vastaan Euroopan ympäristöpääkaupungin tittelin vuonna 2021, ja kaupungin saavutukset sekä sitoutuminen kestävytyteen olleet merkittäviä. Tämän raportin luettuasi olet varmasti samaa mieltä. Kannustan sinua tutustumaan innovaatioihin ja muutoksiin, joita kaupunki on toteuttanut, sekä sen tulevaisuuden visioon.

Lahden esimerkki osoittaa, että motto ”Kerran ympäristöpääkaupunki – aina ympäristöpääkaupunki” on enemmän kuin pelkkä iskulause. Se kuvastaa pitkäjänteistä

sitoutumista ympäristöön ja kaupunkilaisten elämänlaatuun. Lahti vaikuttaa kokoaan suuremmalla painoarvolla ympäristöasioissa, ja toimii edelläkävijänä, joka inspiroi uusia hakijakaupunkeja eri puolilla Eurooppaa.

Kannustan kaikkia vierailemaan tässä poikkeuksellisessa pohjoisessa kaupungissa. Lahdessa voit patikoida lähiluonnossa, uida puhtaissa järvissä, hengittää raikasta ilmaa ja nauttia ympäristökaupungin tarjoamasta elämänlaadusta.

Jessika Roswall

EU-komissaari, ympäristöasiat, vesiresilienssi ja kilpailukykyinen kiertotalous

Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021

Lahti on Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021. Euroopan komission tunnustus myönnettiin Lahden pitkäjänteisestä ja vaikuttavasta ympäristötyöstä sekä kunnianhimoisista tulevaisuuden suunnitelmista.

Ympäristöpääkaupunkivuosi vahvisti Lahden roolia kansainvälisenä ympäristöasioiden edelläkävijänä, tiivistä alueellista yhteistyötä, edisti ympäristötavoitteiden saavuttamista ja paransi kaupungin mainetta.

Ympäristöpääkaupunkivuoden vaikutus elää yhä vahvana osoittaen Lahden sitoutumista kestäväan kehitykseen. Ympäristötyön edelläkävijänä Lahti houkuttelee uusia yrityksiä, lisää alueen elinvoimaisuutta ja parantaa asukkaiden elämänlaatua.

Lahden tavoitteena on olla

 Hiilineutraali ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista.

 Luontopositiivinen vuoteen 2030 mennessä.

 Kestävän kulutuksen kiertotalouskaupunki vuoteen 2050 mennessä.

Tunnustuksia ympäristöpääkaupunkivuoden jälkeen

- Paras kestävän matkailun kohde Euroopassa 2022, (European Best Destinations)
- Kestävien kaupunkien listalla neljäs sija vuonna 2022 ja 2023, (Corporate Knights)
- CDP:n johtavien ilmastokaupunkien A-listalla vuosina 2019–2022, (Carbon Disclosure Project)
- EU Covenant of Mayors City in Spotlight Award -voittaja 2022, (EU Covenant of Mayors)
- EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities, valittiin mukaan 2022, EU Mission Label 2024, (Euroopan komissio)
- Kolmen parhaan joukossa Euroopan älykkään matkailun pääkaupunki 2025 -kilpailussa, (European Capital of Smart Tourism)

Hiilineutraali Lahti

Lahti jatkaa työtään kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Tuoreimman päästöennusteen valossa tavoite voitaisiin saavuttaa vuonna 2028.

Lahdella on pitkään ollut yksi kunnianhimoisimmista kaupunkien asettamista ilmastotavoitteista. Vuosien varrella päästöjen päästöjen laskentatavat ja hiilineutraaliuden määritelmä ovat tarkentuneet.

Tuoreimman laskelman mukaan päästöt ovat vähentyneet jo 64 pro-

senttia. Erityisesti lämmityksen päästöt ovat laskeneet merkittävästi, kun kivihiilen poltosta luovuttiin kaukolämmössä ja asukkaat ja yritykset ovat siirtyneet öljylämmityksestä kestäviin vaihtoehtoihin.

Suurin haaste on tieliikenteen päästöjen vähentäminen, missä Lahti on jäänyt tavoitteestaan jälkeen. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuudet ovat yhä alhaisia muihin kaupunkeihin verrattuna, eikä liikenteen sähköis-

tyminen etene tarpeeksi nopeasti.

Hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää kansallisia tukitoimia ja tiivistä yhteistyötä kaupungin, yritysten ja asukkaiden kesken. Edelläkävijän on tehtävä enemmän, mutta yhteisin ponnistuksin tavoite on yhä saavutettavissa ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista.

Lahden ilmasto-ohjelma 2023–2030 tähtää tuotannollisten hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen 80 prosentilla vuoden 1990 tasosta. Jäljelle jäävät 20 prosenttia pyritään sitomaan hiilinieluihin tai hyvittämään kansainvälisesti hyväksytyillä menetelmillä.

EU:n kaupunkimissio

Lahti valittiin vuonna 2022 osaksi EU:n kaupunkimissiota, johon kuuluu 112 kaupunkia. Kaupunkimission tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius näissä kaupungeissa vuoteen 2030 mennessä ja tehdä niistä kokeilu- ja innovaatiokeskuksia. Näin pyritään luomaan ratkaisuja, joita kaikki Euroopan kaupungit voivat hyödyntää matkallaan kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä.

Osana kaupunkimissiota Lahti valmisteli vuonna 2023 ilmastositoumuksen paikallisten sidosryhmien kanssa. Ilmastositoumuksen pohjana on kaupungin ilmasto-ohjelma. Sopimuksessa on tällä hetkellä mukana yhteensä 17 paikallista yritystä ja organisaatiota, jotka sitoutuvat tukemaan Lahden kaupunkia ilmastotavoitteissaan.

Lahti sai ilmastotyöstään EU:n komission Missio-tunnuksen keväällä 2024.

Hämeenmaa edistää ilmastotyötä ja luonnon monimuotoisuutta

Asiakkuusjohtaja Jaana Järvenselkä Osuuskauppa Hämeenmaa

S-ryhmään kuuluva Osuuskauppa Hämeenmaa on Lahden kaupungin ilmastokumppani ja mukana EU:n kaupunkimission ilmast sopimuksessa. S-ryhmä on Suomen ainoa osuuskaupparyhmä. Siihen kuuluu 19 itsenäistä alueellista osuuskauppaa. Asiakkuusjohtaja Jaana Järvenselän tehtäviin Osuuskauppa Hämeenmaalla kuuluvat myös vastuullisuusasiat.

Olemme jo pitkään tehneet vastuullisuustyötä, joten yhteistyöhön Lahden kaupungin kanssa oli luontevaa lähteä. Hämeenmaan tavoitteena on olla hiilinegatiivinen vuoteen 2025 mennessä.

Hämeenmaan energiankäyttö perustuu aurinko- ja tuulivoimaan. Olemme hyödyntäneet aurinkovoimaa aktiivisesti vuodesta 2015 lähtien, ja lähes kaikilla toimipaikoillamme on aurinkopaneelit.

Käyttämästämme energiasta 100 prosenttia on päästötöntä, mutta se ei ole vielä täysin uusiutuvaa. Maakaasua emme käytä lainkaan, ja kaukolämmön osalta aiomme kompensoida päästöt hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Energiankäyttömme on vähentynyt viisi prosenttia vuosina 2018–2024, vaikka liikekiinteistöjemme pinta-ala on kasvanut samana aikana.

Olemme kehittäneet sähköautojen latausverkkoa. Hiljattain avasimme Suomen suurimman latauskentän Lahden naapurikuntaan Heinolaan, jossa 32 sähköautoa voi ladata samanaikaisesti. Lahteen, Hämeenlinnaan ja Forssaan on myös tulossa suuria latauskenttiä.

Olemme laajentaneet vastuullisuustyötämme myös luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Tämä on meille uusi teema, ja teemme yhteistyötä Jyväskylän yliopiston kanssa selvittääksemme, miten voimme

ottaa luonnon monimuotoisuustekijät paremmin huomioon arvoketjussamme. Paikallisesti teemme tiivistä yhteistyötä Vanajavesikeskuksen ja Vesijärvisäätiön kanssa. Nämä säätiöt suojelevat alueen vesistöjä ja torjuvat rehevöitymistä sekä vieraslajien leviämistä.

Ilmastokumppanuus Lahden kaupungin kanssa on tuonut Hämeenmaan osaksi alueellista yritysverkostoa, jossa jaetaan tietoa ja kokemuksia. Yhteistyö on avannut ovia myös kansainvälisiin hankkeisiin, mikä on rikastuttanut yhteistä ymmärrystämme.

Hämeenmaan asiakasomistajat ovat mukana vastuullisuusteissa, ja asiakkaille tarjotaan työkaluja entistä ympäristöystävällisempiin ostopäätöksiin.

Haluamme tehdä Kanta- ja Päijät-Hämeestä entistä paremman paikan elää ihmiset ja koko eliöstö mukaan lukien. Olemme vahvasti paikallinen osuuskauppa, ja meille on tärkeää vaikuttaa positiivisesti alueemme ympäristöön.

Lahden kaupungin ilmastokumppanuusverkoston toiminta on tarkoitettu kaikentyyppisille organisaatioille toimialasta riippumatta. Kumppanuus on vapaaehtoista ja vapaaehtoista ja perustuu kumppaneiden itse itselleen asettamille päästövähennystavoitteille. Tällä hetkellä Lahden kaupungilla on 35 ilmastokumppania.

Liikenteen päästöjen vähentäminen

Tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on keskeinen osa ilmastonmuutoksen hillintää ja siirtymistä nykyistä kestävämpään yhteiskuntaan. Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää vähentää autoilua, siirtyä nykyistä puhtaampiin käyttövoimiin sekä lisätä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuutta päivittäisessä liikkumisessa.

Liikenteen sähköistyminen tuo mukanaan suuren teknologisen murroksen, joka ulottuu paitsi sähköautojen ja akkujen kehitykseen myös koko energiantuotantoon ja infrastruktuuriin. Muutosta tukevien infrastruktuuri- ja energiantuotantoratkaisujen kysyntä kasvaa.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma – SUMP

Lahden kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP, Sustainable Urban Mobility Plan) perustuu EU:n luomaan toimintamalliin ja tukee kaupungin strategiaa. Ohjelma kannustaa siirtymään kestäviin liikkumismuotoihin ja asettaa pitkän aikavälin tavoitteet, jotka huomioivat kaikki kulkumuodot ja käyttäjärühmät. Sen tavoitteena on ratkaista liikkumisen haasteita, kuten vähentää päästöjä ja luoda viihtyisää kaupunkiympäristöä.

Tavoitteena on, että kestävien kulkumuotojen osuus Lahdessa tehdyistä matkoista on yli puolet. Toimenpiteet painottuvat kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, keskustan liikennejärjes-

Lahden tavoitteena on, että kestävien kulkumuotojen osuus tehdyistä matkoista on yli puolet.

telyjen kehittämiseen, joukkoliikenteen vahvistamiseen ja liikenneturvallisuuden parantamiseen. Ohjelma laadittiin jo toisen kerran osana kaupungin yleiskaavatyötä.

Joukkoliikenne

Lahden seudun liikenteen (LSL) autojen käyttövoimien muutos on ollut nopeaa. 75 prosenttia Lahden bussikannasta kulkee vaihtoehtoisilla polttoaineilla ja sähköbusseja on tällä hetkellä noin neljäsosa kaikista linja-autoista. Tavoitteena on, että vuoden 2026 aikana koko kalusto käyttää vaihtoehtoisia polttoainetta ja puolet kalustosta on kokonaan päästötöntä.

Mankeli-kaupunkipyörät

Sähköavusteiset kaupunkipyörät tarjoavat kestävän ja kätevän tavan liikkua Lahdessa. Lahtelaisten käytössä on 500 kaupunkipyörä Mankelia, noin 60 asemaa ja joustavia lipputuotteita. Kaupunkipyörät täydentävät joukkoliikennettä ja hyödyntävät kaupungin laajaa, 570 kilometrin kävely- ja pyörätieverkostoa.

Lahden kaupunki vähentää liikenteen päästöjä muun muassa

Kehittämällä jalankulun ja pyöräilyn verkostoa ja kannustamalla asukkaita kestäväan liikkumiseen

Parantamalla joukkoliikenteen palveluja ja houkuttelevuutta

Lisäämällä sähkökäyttöisten ja vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen osuutta

Pilottihankkeet arjen ja työmatkojen uudistajina

KELPO – Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä

KELPO-hanke (2024–2026) edistää liikenteen käyttövoima- ja kulkutapamuutosta Päijät-Hämeessä paikallisten pilottien ja viestinnän avulla. Lahti vastaa koulu- ja opiskelumatkojen kehittämisestä sekä tulosten

viestinnästä. LAB-ammattikorkeakoulu keskittyy työmatkaliikkkumiseen ja haja-asutusalueiden tavaralogistiikkaan.

Hankkeen tavoitteena on edistää vähäpäästöisiä liikkumismuotoja, uusien teknologioiden käyttöä ja energiatehokkuutta, lisätä asukkaiden ja elinkeinoelämän tietoisuutta kestävästä liikkumisesta ja sen vaikutuksista sekä vaikuttaa asenteisiin ja liikkumistottumuksiin.

SYCLA – Kestävän työmatkaliikkkumisen hanke

SYCLA-hankkeessa (2023–2025) kartoitettiin kestävä työmatkaliikkkumisen esteitä ja mahdollisuuksia sekä pilotoitiin työntekijälähtöisiä ratkaisuja yrityksissä.

Hankkeessa kokeiltiin muun muassa julkisen liikenteen lipputarjouksia, maksutonta pyörähuoltoa, pyöräsäilytyksen ja pukutilojen parantamista sekä hyvinvointivalmennuksia. Lisäksi järjestettiin kampanjoita, kuten Pyörällä töihin -päivä ja Kilometrikisa, ja tarjottu yhteiskäyttöisiä sähkökulkuneuvoja. Toimilla tuettiin Lahden ilmasto- tavoitteita ja kestävä liikkkumista.

Kestävän liikkkumisen vuosi 2025

Kestävän liikkkumisen vuosi esittää kysymyksiä ja herättää tunteita, jotka liittyvät arkiseen kulkemiseen. Miksi valitsemme jonkin kulkutavan ja hyljeksimme toista? Teemavuoden tarkoituksena on kirittää kestävä liikenteen kehittämistä ja kehittymistä Lahdessa ja koko Päijät-Hämeessä

Teemavuosi välittää viestiä kokeilujen kautta ja kannustaa kokeilemaan. Tavoitteena on saada mahdollisimman moni huomaamaan, että arkinen liikkkuminen voisi olla itsessään mukavaa.

Lahti on saanut kestävyysteemaisiin EU-hankkeisiin merkittävästi rahoitusta viime vuosina.

Lahti GEM – Kasvua, kansainvälistymistä ja TKI-avauksia

Liiketoimintakehittäjä Pekka Komu, LADEC

Sähköisen liikenteen klusteri Lahti GEM (Green Electrification of Mobility) on vuoden 2021 Lahden Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden jatkuvuushanke. Sen tavoitteena on tukea Lahden ja koko Suomen hiilineutraaliustavoitetta. Liiketoimintakehittäjä Pekka Komu toimii klusterin vetäjänä ja vastaa sen toiminnasta. Hän työskentelee Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:ssä.

Lahden seudun sähköisen liikenteen klusteri tuo yhteen yritykset, tutkimuslaitokset ja kaupungit kehittämään vihreän sähköistymisen teknologioita. Klusteri perustettiin vuonna 2020, ja se sai vahvan vauhdin ympäristöpääkaupunkivuonna 2021. Nykyään

siihen kuuluu 43 yritystä ja noin 1750 työntekijää. Esimerkiksi sähköajoneuvojen pikalatauslaitteita valmistavan lahtelaisen Kempowerin kasvu on ollut nopeaa, ja yritys työllistää nyt yli 900 henkilöä.

Klusterimme on kasvanut ympäristöpääkaupunkivuoden jälkeen, vaikkakaan jäsenyritysten lukumäärä ei ole pääasia. Tärkeämpää on, mitä voimme saavuttaa yhdessä käytännössä. Kumppaneita on niin Lahden kuin Suomen rajojenkin ulkopuolelta, mutta kaikki toimijat ovat aktiivisia Suomessa.

LUT-yliopiston laajentuminen Lahteen klusterin perustamisen aikoihin oli merkittävä askel. Yliopisto on tiivis kumppanimme, ja vuonna 2022 sinne nimitettiin Pohjoismaiden ensimmäinen sähköisen liikenteen professori yritysten tuella. Myös kansainvälinen sähköisen

liikenteen järjestelmiin keskittyvä maisteriohjelma käynnistettiin, ja LAB-ammattikorkeakoulussa aloitettiin sähkö- ja automaatiotekniikan koulutus. Lisäksi LUT-yliopistossa perustettiin kestävä mekatroniikan professuuri, jota useat klusterin jäsenet rahoittavat.

Paikallinen Salpaus-koulutuskeskus tukee klusteria tarjoamalla koulutusta autoalan tehtäviin, ja lukiot ovat lisänneet sähköiseen liikenteeseen liittyviä kursseja. ICT-osajien kysyntä on erityisen suurta, ja Lahti onkin Suomen kolmanneksi suurin ohjelmistokehittäjien kouluttaja.

Klusterimme saavutuksiin kuuluu muun muassa Electronic Mobility Research Centerin (EMRC) perustaminen LUT-yliopiston ja Kempowerin yhteistyönä.

Lisäksi Nordic RenGas sai 45 miljoonan euron tuen Euroopan

vetyrahastolta puhtaaseen e-metaanin tuotantoon Lahdessa. Ja Kempowerin saama tuotekehitystuki raskaan liikenteen latausekosysteemin kehittämiseen on alueemme historian suurin TKI-investointi. Business Finland rahoittaa veturiprojektillaan suoraan Kempoweria 10 miljoonalla eurolla ja ekosysteemin muita yrityksiä 20 miljoonalla. Loput, noin 30 miljoonaa euroa, koostuvat yritysten omarahoitus-osuuksista.

Tulevaisuudessa haluamme edistää kestävää kotimaista energiantuotantoa ja korostaa vihreän siirtymän positiivisia puolia. Näen työni merkityksellisenä, sillä se suojelee ympäristöä, luo työpaikkoja ja tekee kaupungistamme elinvoimaisen.

Luontoposiitiivinen Lahti

Luontoposiitiivisuus tarkoittaa luontokadon pysäyttämistä ja sen jälkeen luonnon elpymistä niin, että monimuotoisuus lisääntyy. Tällä hetkellä luonto kuitenkin köyhtyy niin Lahdessa kuin maailmanlaajuisesti.

Luontoposiitiivisuuden käsite nousi julkisuuteen vuonna 2022 YK:n biodiversiteettisopimuksen myötä. Sopimuksen tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä ja sen jälkeen edistää luonnon elpymistä.

Samaa tavoitetta kohti pyritään myös Lahdessa. Lahti käynnisti työn kohti luontoposiitiivisuutta Luontoposiitiivinen elämä -hankkeessa (2023–2025), jota rahoittivat Kestävä Lahti -säätiö ja Sitra.

Osana hanketta Lahti selvitti luontojalan jälkensä yhtenä maailman ensimmäisistä kaupungeista. Laskennan toteutti LUT-yliopiston kestävyysmuutoksen tutkimusryhmä. Kaupunginhallitus päätti lokakuussa 2024, että Lahti tavoittelee luontoposiitiivisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Lahden kaupunki on myös mukana Kaupunkien Luontofoorumin julkilausumassa, joka ottaa kantaa luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Kaupunginjohtajien ja pormestarien allekirjoittama kannanotto julkaistiin syyskuussa 2024. Luontoposiitiivisuuden edistäminen Lahdessa on saanut jatkorahoituksen vuoteen 2026.

Luonto, metsät ja viherympäristöt osana kestävää kaupunkia

Lahden luonnonsuojelualueet muodostavat kokonaisuutena monimuotoisen aluevalikoiman. Mukana ovat niin suot, kankaat kuin kosteikotkin kasveineen ja eläimineen. Lahdessa on noin 50 luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettua aluetta, joiden yhteinen pinta-ala on 1055 ha ja ne kattavat 2,04 prosenttia kaupungin kokonaispinta-alasta.

Lahden kaupungin 7 000 metsähehtaaria tarjoavat monipuoliset mahdollisuudet virkistytymiseen ja luonto-arvojen turvaamiseen. Ilmastokestävä metsänhoito tukee myös kaupungin hiilineutraaliustavoitetta: monimuotoiset ja elinvoimaiset metsät sitovat hiiltä, sopeutuvat paremmin muuttuviin olosuhteisiin ja säilyvät hiilielukuina pitkällä aikavälillä.

Lahdessa on viime vuosien aikana edistetty useita luontoon liittyviä ohjelmia. Näihin kuuluvat kaupunkipuulinjaus, luonnonsuojeluohjelma, metsänhoidon periaatteet, pohjavesialueen suojelusuunnitelma sekä viheralueohjelma. Kaikki ohjelmat tähtäävät toimenpiteillään kaupungin luonnon turvaamiseen ja kehittämiseen.

Kosketus monimuotoiseen luontoon vahvistaa ihmisen terveyttä

Planetaarisen terveyden lääkäri Hanna Haveri, Päijät-Hämeen hyvinvointialue Jatkuvuushanke – Luontoaskel terveyteen -ohjelma

Luontoaskel terveyteen on Lahden seudun terveys- ja ympäristöohjelma vuosille 2022–2032. Lahden kaupunki, Päijät-Hämeen hyvinvointialue ja Lahden Yliopistokampus tekevät ohjelman avulla tiivistä yhteistyötä kansansairauksien ehkäisemiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseksi. Yhteistyöllä tavoitellaan myös taloudellista kestävyyttä. Neurologi Hanna Haveri työskentelee osa-aikaisesti Suomen ensimmäisenä planetaarisen terveyden lääkinä ja toimii ohjelmassa asiantuntijana.

Lahden seudun terveys- ja ympäristöohjelmassa edistämme yhdessä ihmisten ja luonnon hyvinvointia. Tähän sisältyy kansanterveyden parantaminen, luonnon monimuotoisuuden tukeminen sekä elinympäristöjen kehittäminen. Yhteistyö on keskeistä, ja mukana ovat muun muassa Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Lahden kaupunki sekä yliopistot ja korkeakoulut.

Tutkimus ja koulutus ovat ohjelman ytimessä, sillä tarvitsemme uutta tietoa planetaarisesta terveydestä ja sen vaikutuksista. Esimerkiksi kaupunkisuunnittelun ja luonnon monimuotoisuuden vaikutuksia terveyteen on tutkittu Lahdessa monipuolisesti.

Myös konkreettisia ratkaisuja on kehitetty. Lahteen perustettu terveysmetsä tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden nauttia luonnon hyvinvointivaikutuksista.

Maailman ensimmäinen planetaarisen terveyden lääkäri työskentelee Lahdessa.

Alue sijaitsee noin kuuden kilometrin päässä kaupungin keskustasta ja lähellä Päijät-Hämeen keskussairaalaa.

Terveysmetsä tarjoaa erityisesti sairaalan henkilöstölle tukea työhyvinvointiin sekä potilaille ja heidän omaisilleen mahdollisuuden luontokäynneille. Luonnon hyvinvointihyödyistä, kuten stressistä palautumisen edistämisestä, on kertynyt runsaasti näyttöä.

Yksi esimerkki toimenpiteistämme on luontolähetteen kehittäminen liikuntaneuvontaan yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja Kajaanin kaupungin kanssa. Niiden avulla asiakkaita ohjataan luontopohjaisiin hyvinvointipalveluihin. Samalla Lahden kaupunki edistää viheralueiden sekä jalankulun ja pyöräilyn verkoston kehittämistä.

Planetaarinen terveys tarkoittaa sitä, että ihminen ja luonto ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa. Jokainen voi tukea tätä kokonaisuutta omilla valinnoillaan, esimerkiksi ylläpitämällä monimuotoista pihapiiriä, osallistumalla kaupungin kehittämiseen ja noudattamalla terveyttä edistäviä elämäntapoja.

Haasteena ohjelmassa on sen vaikutusten mittaaminen, koska terveyteen vaikuttavat monet tekijät. Lisäksi rakentamispaineet ja ympäristönsuojelu vaativat tasapainottelua. Talouden osalta uskon kuitenkin, että ekologinen ajattelu ja taloudelliset hyödyt kulkevat käsi kädessä.

Lahden kaupunki on tunnettu ympäristöteoistaan, ja kansainvälinen kiinnostus osoittaa, että yhteistyömme tuottaa tulosta. On tärkeää, että jatkamme vaikuttavaa työtä niin paikallisesti kuin globaalisti, sillä planetaarinen terveys koskettaa meitä kaikkia.

**Kaupunginjohtaja
Niko Kyynäräinen
kutsui muita kaupunkeja
mukaan planetaarisen
terveyden edistämiseen
kansainvälisen ICLEI-
verkoston kokouksessa
lokakuussa 2024.**

Luonto ja terveys kaupunkikehityksessä

Luontolähete-hanke

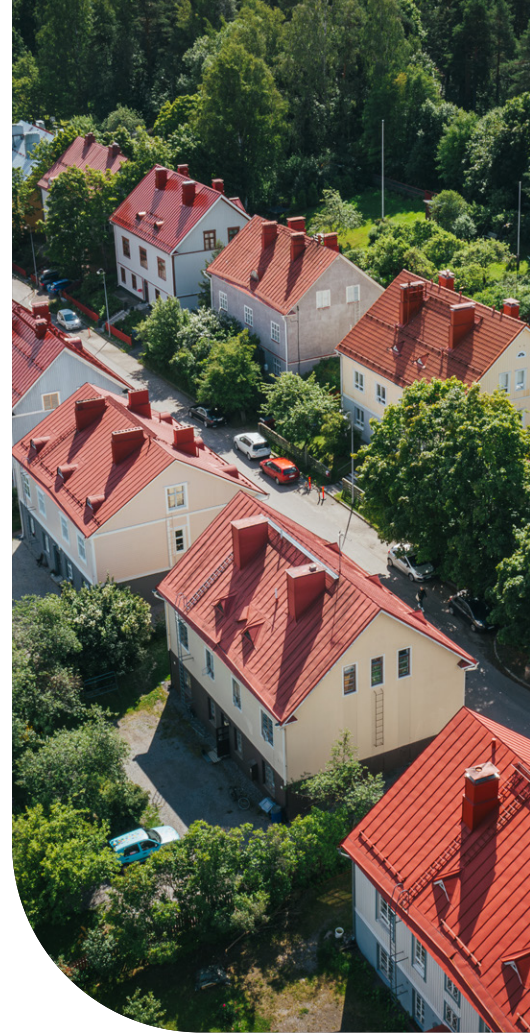
Luontolähete-hankkeessa (2024–2026) edistetään luontoavusteisten toimintatapojen käyttöä kuntien terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa. Sen tavoitteina ovat liikunnan lisääminen, mielenhyvinvoinnin vahvistaminen ja kestävä elämäntavan omaksuminen. Lahdessa hankkeen pilotoinnilla pyritään laajentamaan terveysmetsän ja muiden luontovirkistysalueiden käyttöä sekä vahvistamaan tietopohjaa luonnon terveysvaikutuksista. Luontolähetettä testataan osana liikuntaneuvontaa ja työllisyyspalveluita. Hanketta toteuttaa Luonnonvarakeskus yhteistyössä Lahden ja Kajaanin kaupunkien kanssa.

GoGreenRoutes-hanke

GoGreenRoutes-hanke (2020–2024) vahvisti ymmärrystä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen merkityksestä hyvinvoinnille ja kaupunkisuunnittelulle. EU Horisontti 2020 -rahoitteinen hanke tuki luontopohjaisten ratkaisujen integroimista terveyden edistämiseen ja kestäväan kehitykseen. Yhteistyössä neljän-kymmenen kumppanin kanssa hanke kehitti tapoja vahvistaa luonnonläheisyyttä ja edistää kansalaisten osallistumista luonnon kokemiseen digitaalisten, koulutuksellisten ja käyttäytymiseen liittyvien innovaatioiden avulla.

One Health 4 Cities -hanke

Lahden terveys- ja ympäristöohjelmasta inspiroituneena kaupunki osallistuu myös One Health 4 cities -hankkeeseen (2023–2025). Sen tavoite on edistää One/Planetary Health-lähestymistavan integrointia kaupunkistrategioihin. Hankkeen taustalla vaikuttavat vahvasti kestävä kehitys ja planetaarisen terveyden lähestymistavat. Hankkeessa on mukana Lahden lisäksi kahdeksan muuta kaupunkia, joilla kaikilla on paikalliset työryhmät ja laajaa yhteistyötä tehdään myös eri sidosryhmien kanssa. Luontoaskel terveyteen -ohjelmatyön kehittämistä jatketaan kansainvälisellä hankkeella One Health Gov (2025–2029), joka tuo mukaan uusia eurooppalaisia toimijoita planetaarisen terveyden edistämiseen.

Salpausselkä UNESCO Global Geopark

Salpausselät ovat Suomen kansainvälisesti tunnetuimpia geologisia luontokohteita, ja Salpausselkä Geopark nimettiin UNESCO Global Geopark -kohteeksi vuonna 2022. Kuudesta kunnasta koostuva geopark ulottuu Lahden Salpausselän maastoista eteläiselle Päijänteelle.

Kestävän matkailun sekä kestävän kehityksen opetuksen ja kasvatuksen kehittäminen ovat UNESCO Geopark -kohteiden pää tavoitteita. Salpausselkä Geoparkille on laadittu kestävän matkailun kehittämissuunnitelma, joka toimii yhteisenä työkaluna alueen toimijoille. Salpausselkä Geoparkille on myönnetty ensimmäisenä Geopark-organisaationa Suomessa Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -yritysmerkki. Geoparkin varhaiskasvatusohjelmassa on mukana seitsemän päiväkotia, toiminnassa on mukana alueellinen ympäristökasvatustyöryhmä ja koulutuskeskus Salpauksen kanssa on kehitetty menestyksekkäs geopark-oppaiden koulutus.

Kiertotalous- kaupunki Lahti

Lahden tavoitteena on olla jätteen kestävän kulutuksen kaupunki vuonna 2050. Kiertotalouden keinoin voidaan vähentää luonnonvarojen kulutusta ja pienentää energian kulutusta ja hiilidioksidipäästöjä.

Jätteen hyödyntäminen on ollut Lahdessa jo pitkään esimerkillisellä tasolla. Jätteen syntypaikkaan perustuva lajittelu aloitettiin kaupungissa jo vuonna 1998 lähes 30 vuotta sitten. Suuri osa asukkaista on omaksunut lajittelun arkiseksi tavaksi ja lajittelee kotona syntyvät jätteet jopa kymmeneen jätelajiin. Kaatopaikalle päätyy enää puoli prosenttia yhdyskuntajätteestä.

Lahdessa jätteet jatkokäsittellään Kujalan käsittelykeskuksessa, jonka yritysekosysteemi on ainutlaatuinen esimerkki kiertotaloudesta. Lahden

alueelta löytyy useita muitakin kiinnostavia kiertotalouden esimerkkejä kuten Päijät-Hämeen Viljaklusterin yritykset, Fazerin ksylitolitehdas sekä Hartwallin biokaasulaitos. Sivuvirtoja hyödyntämällä toisen jätteestä tulee toisen raaka-ainetta.

Lahti on kansainvälisesti näkyvä ja vetovoimainen kiertotalouden osaaja. Tavoitteena on, että Lahden seudulle sijoittuu merkittäviä uusia kiertotalous-investointeja ja yrityksiä.

Lahden kaupungin kiertotalouden tiekartta julkaistiin joulukuussa 2022 ja sitä valmisteltiin laajasti yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tiekartassa on tunnistettu kaupungin tärkeimmät kehittämistä tarvitsevat kiertotalouden painopistealueet: koulutus, hankinnat, rakentaminen, ruoka ja materiaalikierrot.

Kestävä rakentaminen

Asuminen ja rakentaminen aiheuttavat kolmanneksen Suomen hiilidioksidipäästöistä, joten asumistapamme vaikuttaa merkittävästi ilmastomuutokseen. Lahdessa keskitytään aktiivisesti löytämään uusia ratkaisuja asumisen päästöjen vähentämiseksi, hyödyntäen erilaisia hankkeita ja kokoamalla yhteen asiantuntijoita teollisuudesta, koulutuksesta ja tutkimuksesta.

Lahti muun muassa parantaa rakennuskannan energiatehokkuutta, kehittää rakentamisen hankintoja

sekä edistää vähähiilistä rakentamista talo- ja infrarakentamisessa ja kestävää purkamista. Kiertotalous huomioidaan jo kaupunkisuunnittelussa. Uusimmalla yleiskaavakierroksella Lahti pilotoi tiettävästi ensimmäisenä Suomessa ekologisen kompensoinnin, ekosysteemipalvelujen sekä rakentamiseen kelpaavien maa-ainesten ja uusiomateriaalien oikea-aikaista kiertoa mahdollistavia yleiskaavamääräyksiä ja -merkintöjä. Kaupunki teki vuonna 2025 vuorovaikutteisen suunnittelun historiaa, kun Lahden yleiskaava 2035 lainvoimaistui ilman valituksia.

Jatkuvuushanke – Hiilineutraali rakentaminen

Hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus ja Hiilineutraalin rakentamisen innovaatioverkosto -hankkeissa (2021–2023 ja 2023–2025) edistettiin vähähiilistä rakentamista Lahden alueella.

Hankkeiden keskiössä on ollut uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ratkaisujen kehittäminen vähähiilisemmän rakennuskannan rakentamiseksi ja olemassa olevien rakennusten muuttamiseksi energiankäytöltään hiilineutraaleiksi.

Rakentamisen ja asumisen päästöt jakautuvat kolmeen vaiheeseen: ennen rakennuksen käyttöä, käytön aikana ja käytön jälkeen. Hankkeet kartoittivat ratkaisuja kaikkiin näihin vaiheisiin, tavoitteenaan mahdollistaa hiilineutraali asuminen.

Verkosto vahvisti yhteistyötä pienten ja keskiuurten yritysten, tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja julkisen sektorin toimijoiden välillä. Yhteistyö mahdollistaa tutkimuksen keskittymisen uusiutuvan energian ja hiilineutraalin

rakentamisen ratkaisujen kehittämiseen, kun taas yritykset voivat tuottaa uusia tuotteita markkinoille luoden samalla lisäarvoa ja edistäen kestävää kehitystä. Parhaillaan käynnissä on rakentamisen kiertotaloutta edistävä Lahden seudun rakentamisen kiertotalouden klusteri –hanke, joka kestää vuoteen 2027 asti.

Merkittäviä päästösäästöjä Lahden energiaremonteilla

Lahti oli mukana valtakunnallisessa Canemure-hankkeessa (2018–2024), joka keskittyi hiilineutraaliuden edistämiseen Suomen kunnissa ja maakunnissa. Lahdessa remontoitiin ja seurattiin seitsemää asuntokohdetta, joissa tehtiin erilaisia energiaremonttitoimenpiteitä. Tarkoituksena oli selvittää esimerkiksi vedenkulutuksen vähentämisen, jäteveden hukkalämmön talteenoton ja älykkään lämmityksen säädön vaikutuksia energiakulutukseen, hiilidioksidipäästöihin ja kustannuksiin.

Kiertotalousratkaisuja kaupunkien hyväksi

StoPWa-hanke

StoPWa-hankkeessa (2023–2026) kehitetään ja testataan hulevesien suodatusjärjestelmiä, jotka on valmistettu rakennus- ja purkujätteestä. Ne valmistetaan kestävästä ja kustannustehokkaasta jätemateriaaleista, jotka soveltuvat parhaiten veden puhdistukseen. Järjestelmien toimivuutta testataan kenttäkokeissa muun muassa Lahdessa.

CITISYSTEM-hanke

CITISYSTEM-hankkeessa (2023–2027) edistetään biokierrotaloutta, joka vähentää luonnonvarojen kulutusta ja on osa siirtymää lineaarisesta taloudesta kohti kiertotaloutta. Hanke tukee kaupunkia biokierrotalouden kehittämisessä keskittyen erityisesti kaupunkitason toimiin ja yhteisöjen osallistamiseen. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä alueellisista ravinne- ja energiavirroista sekä edistää käytännön ratkaisuja, kuten ravinneriiktoa ja biojätteen erilliskeräystä ja hyödyntämistä.

Osallistaminen ja viestintä

Osallistaminen on keskeinen osa Lahden ympäristötyötä, sillä se vahvistaa asukkaiden ja sidosryhmien sitoutumista kestävä kehityksen tavoitteisiin. Kaupunki hyödyntää osallistamista muun muassa yhteiskehittämisen, avoimen päätöksen- teon ja yhteistyöverkostojen kautta. Aasukat pääsevät mukaan kokeilemaan kestäviä ratkaisuja, vaikuttamaan ympäristöpäätöksiin ja edistämään luonnon monimuotoisuutta. Näin osallistaminen tukee konkreettisia ympäristötekoja ja yhteisöllistä vastuunkantoa.

Jatkuvuushanke – Kestävä osallisuus

Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden jälkeen käynnistettiin sosiaalisen kestävyysuhanke, jonka tavoitteena oli vahvistaa kaupungin osallisuustyötä ja kehittää uusia osallistumisen tapoja. Hankkeessa edistettiin poikkihallinnollista yhteistyötä ja kaupungin sisäistä vuorovaikutusta, jotta asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet paranisivat ja osallisuustyö juurtuisi osaksi kaupungin toimintaa.

Hankkeen aikana kehitettiin uusia osallistumismalleja, tuotettiin työkaluja osallisuustyön tueksi ja vakiinnutettiin ne kaupungin käytäntöihin. Yksi hankkeen pysyvistä tuloksista oli Skidialogi-keskustelumallin luominen varhaiskasvatukseen sekä kuvalliset ohjauskortit dialogin käymiseksi. Ohjauskortit auttavat visuaalisesti

hahmottamaan dialogin kulkua, ja erityisesti niistä on apua lapsille ja nuorille, joilla ei ole yhteistä kieltä tai on muutoin haasteita osallistua sanalliseen yhteiseen keskusteluun.

Toinen pysyvistä tuloksista oli kumppanuuspöydän vuorovaikutteisen toimintamuodon pilotointi ja sen kehittäminen. Lahdessa toimii neljä alueellista kumppanuuspöytää, joiden tavoitteena on edistää oman alueensa yhteisöllisyyttä, viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja sitä kautta lisätä vuoropuhelua koko kaupungissa. Kumppanuuspöydät vahvistavat lähidemokratiaa ja osallistuvat kaupungin kehittämiseen muun muassa antamalla lausuntoja, tekemällä esityksiä sekä järjestämällä erilaisia asukastilaisuuksia ja -tempauksia yhdessä kaupunkiorganisaation ja paikallisten toimijoiden kanssa. Kumppanuuspöydät eivät tee päätöksiä, mutta ne vievät paikallista tietoa kaupungin hallinnolle.

Ilmastokumppanuus osallistaa organisaatioita ympäristötyöhön

Lahdessa ilmastokumppanuus-malli on ollut käytössä vuodesta 2015. Se tarjoaa maksutonta ja vapaaehtoista tukea kaikille toimijoille ympäristövaikutellisuuden edistämiseen toimialasta riippumatta. Organisaatiot asettavat itse ilmastotavoitteensa ja päästövähennystoimenpiteensä alkukartoituksen pohjalta. Yhteistyö alueen toimijoiden kanssa on keskeistä, jotta Lahti saavuttaa hiilineutraaliustavoitteensa. Tällä hetkellä Lahdella on 35 ilmastokumppania, jotka ovat sitoutuneet valitsemiinsa ilmastotoimenpiteisiin.

Ilmastotoekoja ja yhdenvertaisuutta jalkapallokentällä ja sen ulkopuolella

Kaupallinen johtaja Markus Mujunen FC Lahti – kaupungin ilmastokumppani

Vastuullisuus ja ympäristötyö ovat keskeinen osa lahtelaisen jalkapalloseura FC Lahden toimintaa.

Ilmastokumppanuuden myötä olemme saaneet arvokkaita yhteistyökumppaneita ja päässeet kehittämään ilmastotoimenpiteitämme entistä systemaattisemmin.

Jalkapallon yhteiskunnallinen vaikutus Lahdessakin on merkittävä, ja haluamme käyttää asemaamme hyvään – tuoda vastuullisuustyötämme näkyväksi ja innostaa myös muita mukaan.

Viime vuosina olemme syventäneet vastuullisuustyötämme konkreettisilla

teoilla. Olemme ottaneet käyttöön ”Pallo on meillä” -arvolupauksen ja vastuullisuusohjelman, joka kattaa neljä tärkeää osa-aluetta: ympäristövastuun, yhdenvertaisuuden, liikunnan ilon ja esimerkillisyyden.

Vastuullisuusohjelma tarkoittaa ympäristön osalta esimerkiksi kierrätyksen parantamista ottelutapahtumissamme, lähiruoan suosimista, pelaajien kestävien liikkumisratkaisujen tukemista ja aktiivista viestintää ympäristöasioista. Haluamme varmistaa, että vastuullisuustyömme ei jää vain sanoiksi – teot ratkaisevat.

Olemme ottaneet käyttöön *Carbon Link* -hiilijalanjälkilaskurin, jonka avulla voimme seurata ja pienentää päästöjämme entistä paremmin. Tavoitteenamme on tehdä ottelutapahtumista

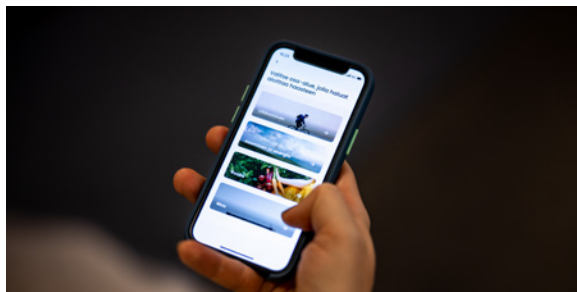
hiilineutraaleja ja kehittää jatkuvasti uusia tapoja vähentää ympäristökuormaamme.

Pyrimme myös korostamaan liikunnan merkitystä hyvinvoinnille ja tarjoamaan mahdollisuuksia jalkapallon harrastamiseen kaikille – ketään ei jätetä kentän laidalle.

Tiedämme, että suurten muutosten tekeminen vaatii aikaa ja yhteistyötä.

Uskomme, että yhdessä voimme saavuttaa enemmän, ja siksi rakennamme aktiivisesti kumppanuuksia yritysten, yhteisöjen ja muiden urheiluseurojen kanssa.

Jalkapallo on maailman vaikutusvaltaisin laji, ja me haluamme käyttää tätä asemaa oikein – näyttämällä esimerkkiä ja viemällä eteenpäin niitä asioita, joihin uskomme.

Ilmastosovellus arjen valintojen tueksi

Lahti kehitti yhdessä 12 muun kaupungin sekä tutkimusorganisaatioiden kanssa ympäri maailmaa *Climate Campaigners* -ilmastosovellusta (2021–2023). Sovellus tarjoaa asukkaille mahdollisuuden seurata omaa henkilökohtaista hiilijalanjälkeään ja kannustaa arjen valintoihin CO₂-päästöjen hillitsemiseksi. Maksuton ilmastoappi seuraa arkisten valintojen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ja tarjoaa käyttäjilleen päivittäisiä haasteita, joita tekemällä saa reaaliajassa tietoa ilmastotekojen vaikutuksesta omaan hiilijalanjälkeensä.

Viestintä ja pr-kampanjat

Lahden kaupunki viestii ympäristöasioista ja vastuullisuudesta monikanavaisesti eri kohderyhmille. Viestinnän tavoitteena on lisätä tietoisuutta, herättää keskustelua ja kannustaa asukkaita sekä sidosryhmiä kestävän kehityksen mukaisiin tekoihin.

GreenLahti-kanavat on omistettu ympäristöviestinnälle. Verkkopalvelu, some-tilit ja uutiskirjeet ovat palvelleet ympäristöpääkaupunkivuodesta lähtien. Ne tarjoavat ympäristöaiheista sisältöä paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Ympäristöpääkaupunkivuoden jälkeen on toteutettu seuraavat ympäristöaiheiset markkinointiviestinnän kampanjat:

CO₂-pudottajat 2022, joka teki tutuksi planetaarisen terveyden käsitettä, edisti kestäviä elämäntapoja sekä juurrutti Luontoaskel terveyteen -jatkuvuushanketta.

Rihmat kiertoon 2023, joka lisäsi tietoisuutta kierrätystekstiilien arvosta ja niiden hyödyntämisestä design-tuotteiden materiaalina. Kampanja testasi myös vastikkeellista tekstiilinkeräysjärjestelmää, jonka tulokset olivat positiivisia.

Ilman pölyttäjiä emme pärjää 2024, joka nosti esiin luonnon monimuotoisuutta ja pölyttäjien roolia kaupunkiekosysteemeissä.

Vuosille 2025–2027 suunniteltu markkinointiviestinnän konsepti nivoo yhteen kaupungin ympäristötoimenpiteitä ja vahvistaa niiden vaikuttavuutta.

Kaikki voimme vaikuttaa siihen, mitä jätämme seuraaville sukupolville

Toimitusjohtaja Lauri Pöyhönen Lahden Pelicans

Lahden Pelicans on maailman ensimmäinen hiilineutraali jääkiekko-seura. Pelicans saavutti hiilineutraaliuden vuonna 2021, samana vuonna, kun Lahdesta tuli Euroopan ympäristöpääkaupunki.

Halusimme viestiä ympäristöteoillamme, että kaikki voivat vaikuttaa siihen, mitä jätämme seuraaville sukupolville. Koen, että työemme voi herättää ihmisiä miettimään ympäristön hyvinvointia niin paikallisesti kuin laajemminkin.

Hiilijalanjälkemme väheni 70 prosenttia vuosina 2020–2021, ja olemme

jatkaneet sen mittaamista. Yhteistyössä LUT-yliopiston kanssa olemme laajentaneet laskentaa koko arvoketjuun. Suurimmat vähennykset on saavutettu energiankäyttöön liittyvillä ratkaisulla.

Tavoitteemme on olla hiilinegatiivinen, eli vähentää hiilidioksidia ilmakehästä enemmän kuin sitä toiminnassamme aiheutamme. Olemme siirtyneet biodieseliin liikenteessä ja selvittelemme sähköbussien käyttöottoa. Olemme myös panostaneet varusteiden kestävyyteen ja suosineet lähiruokaa ja biohajoavia materiaaleja asiakastapahtumissa.

Yhteistyö on ollut avainasemassa. Olemme kehittäneet kumppaneidemme kanssa huoltomallin, jossa kalustoa ei

vaihdeta, vaan ylläpidetään. Päivitämme myös fanituotemallistomme kestäväksi, ja teemme yhteistyötä hiilineutraalien toimijoiden kanssa.

Hiilineutraalisuus näkyy arjessamme esimerkiksi joukkueen liikkumistavoissa: suosimme jalan, pyöräillen, julkisilla tai yhteiskäyttöautoilla liikkumista. Yleisökin on ottanut teemamme hyvin vastaan, ja esimerkiksi ottelulippuun liitetty bussikytyt sai paljon kiitosta. Yleisön ja organisaation sitoutuminen on ollut iso

saavutus. Vaikka uudet toimintatavat voivat aluksi tuntua vierailta, ne on nähty lopulta kaikille hyödyllisiksi.

Tulevaisuudessa tavoitteemme on saavuttaa hiilinegatiivisuus ja vähentää kompensoinnin tarvetta. Olemme maailman ensimmäinen hiilineutraali jääkiekkojoukkue, ja haluamme käyttää urheilun ääntä muutoksen edistämiseen. Kannustamme myös muita urheilutoimijoita mukaan ympäristötekoihin, sillä ne hyödyttävät meitä kaikkia.

Tarinamme ympäristökaupunkina sai alkunsa Vesijärven puhdistamisesta 1970-luvulla. Siitä lähtien olemme toteuttaneet lukuisia ympäristötekoja, sekä pieniä että suuria, ja nousseet yhdeksi Euroopan edistyksellisimmistä ympäristökaupungeista.

Työmme jatkuu edelleen uusien ja rohkeiden aloitteiden parissa, tiiviissä yhteistyössä yliopistojen, oppilaitosten, yritysten, yhdistysten ja asukkaiden kanssa.

Lahden kaupunki

Lahti